

การคุกคามทางเพศหลากหลายรูปแบบ
เป็นปัญหาที่ผู้หญิงไทยหลายกลุ่มหลายอาชีพ
เผชิญมาโดยตลอด แต่สังคมไม่ได้ให้ความสำคัญ
เท่ากับปัญหาที่วุ่นวาย

เมื่อมีข่าวเกี่ยวกับการรื้อเรียนว่าเอกอัคร
ราชทูตคุณวลาดิมีร์ประจำประเทศไทยลงนามอดีต
แม่บ้าน ซึ่งได้รับความสนใจจากคนไทย จึงนำ
จะเป็นโอกาสอันดีที่สังคมไทยจะทำความเข้าใจ
กับปัญหาและช่วยกันคิดถึงวิธีการจัดการกับ
การคุกคามทางเพศ

แต่หลังจากที่กรณีสืบสวนที่วุ่นวายนี้เป็น
ข่าวผ่านสื่อ ประเด็นหลักกลับถูกเบี่ยงเบนไป
จากปรากฏการณ์การคุกคามทางเพศ ไปสู่ปัญ
หาอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินคดีที่ผิดพลาด

คลกถ้อยหมอม การกดขี่ไม่ให้ไปเที่ยวด้วย ไปจน
ถึงการถูกเนรเทศตัวและการบังคับข่มขืน ถูก
จัดว่าเป็นการคุกคามทางเพศทั้งสิ้น

*กรณีแม่บ้านชาวไทยร้องเรียนว่าถูกอวา
ลามทำอนาจาร คดีขบวนการเปิดกระโปรงอ่าว
อวีระเพศดูโดยบริเวณกันและด้านหน้าจนสำ
เร็วกวามใครมัน ออกจะชัดเจนว่าเข้าข่ายการ
คุกคามทางเพศ*

**ปัญหาที่คนมาทักคือว่าจะทำให้ความจริง
ปรากฏเพื่อที่จะได้จัดการต่อไปอย่างที่คนไทย
หลายคนเรียกร้อง ได้อย่างไร**

การจัดการโดยกระบวนการทางกฎหมายที่
เกิดขึ้นในสังคมอื่น วิธีให้เห็นถึงปัญหาในการคิด
สินว่าอะไรคือความจริง หรือเหตุการณ์ที่เกิด

จริง" เป็นอย่างไรในกรณีนี้คนที่คิดความเรื่องนี้
ก็จะคิดสินได้เพียงว่า คำบอกเล่าของใครน่า
เชื่อถือกว่ากันเท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้แปลว่าความ
น่าเชื่อถือกับความจริงนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน

**สังคมไทยน่าจะคุ้นเคยที่ว่า ความน่าเชื่อ
ถือของคนเป็นสิ่งที่ยังทำได้ โดยคนที่หรือ
ถือนั้น ไม่จำเป็นต้องพูดความจริง**

ปัญหาอีกประการหนึ่งของการจัดการกับ
การคุกคามทางเพศ ก็คือปรากฏการณ์เช่นนี้
เป็นเรื่องของความล้มเหลวเชิงอำนาจ เป็นเรื่อง
ของการใช้อำนาจของผู้ชายที่มีอำนาจมากกว่า
ผู้หญิงในโครงสร้างขององค์กรและในทางสังคม
สถานะที่แตกต่างกันนี้ก็จะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อ
ถือของทั้งสองฝ่ายในสายตาของสังคมหรือไม่

ผู้หญิงที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่
ต่ำกว่าชายที่เป็นคู่กรณีจะทนกับแรงกดดันได้
หรือไม่ เมื่อสังคมมีแนวโน้มที่จะโทษผู้หญิง
หรือตั้งคำถามกับความกล้าหาญในการร้อง
เรียนของผู้หญิงว่า ผู้หญิงน่าจะมีความไม่
แน่นอนแฉ่งเพื่อที่จะทำลายชื่อเสียงของผู้ชายหรือ
ไม่

นอกจากนี้ ชายที่เป็นคู่กรณีมักจะมีข้ออ้าง
ว่า การที่ผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาไม่ได้
แสดงอาการไม่พอใจกับพฤติกรรมของคน หรือ
การแสดงความรู้สึกผิด เป็นนิมิตของฝ่ายหญิง
ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงยอมหรือมีใจกับคน ทั้งที่
การเคารพบนอนและเก็บอาการไม่พอใจน่าจะ
เป็นพฤติกรรมที่ถูกมองทั่วไปมักจะกระทำต่อ
เจ้านายอยู่แล้ว

ในขณะที่ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านหรือเรียนเกี่ยวกับ
การคุกคามทางเพศ มักจะถูกมองอย่างหวาด
ระแวง โดยผู้ชายที่มีอำนาจมากกว่า มีสถานะ
ทางสังคมสูงกว่า หรือมีภาพลักษณ์ดีกว่า ได้รับ
ความเชื่อถือมากกว่า

กรณีของแม่บ้านชาวไทยอาจจะพิเศษอยู่
เพราะคนไทยในสังคมได้คิดสินกรณีในใจไป
แล้ว (และบางคนที่ได้พูดด้วย ผ่านสื่อด้วย) ว่า
ทางฝ่ายผู้ชายได้ทำผิด เพราะบังคับผู้หญิงไม่ได้
เป็นคนไทย

**บรรณานุกรมของไทยต่อเรื่องนี้ซึ่งอาจจะ
เป็นอาการของชาตินิยมมากกว่าการพิจารณา
ปรากฏการณ์การคุกคามทางเพศเอง**

การคิดสินไว้ล่วงหน้าเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า
คนไทยเองมีแนวโน้มที่จะพิจารณาพฤติกรรมการ
คุกคามทางเพศ จากองค์ประกอบของบุคคลที่
ทำให้เขา/เธอเชื่อถือหรือไม่ คำถามก็คือเราจะ
พร้อมที่จะเชื่อผู้หญิงที่เจอกับปัญหาการคุกคาม
ทางเพศในกรณีอื่นๆ ได้เช่นเดียวกันนี้หรือไม่

*หรือในที่สุดแล้ว การจัดการกับปัญหาการ
คุกคามทางเพศก็ยังเป็นเรื่องของอำนาจและ
ลักษณะทางสังคมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่จะทำให้
คำพูด (ซึ่งเป็นหลักฐานหลักของกรณีเช่นนี้)
ของฝ่ายใดน่าเชื่อถือมากกว่ากัน โดย "ความจริง"
คงจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก*

ถ้าเป็นเช่นนั้น ผู้หญิงไทยที่เผชิญกับปัญหา
การคุกคามทางเพศรูปแบบต่างๆ อยู่ คงต้องถลำ
บากต่อไป เพราะระบบความเชื่อและโครงสร้าง
เชิงอำนาจ ซึ่งก็เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการ
คุกคามทางเพศ และการเอาใจเอาเปรียบ
ระหว่างเพศในสังคมของเรา

**คงจะทำให้คำพูดของผู้ชายน่าเชื่อถือ
กว่าของผู้ดี**

อำนาจ ชาตินิยม และการคุกคามทางเพศ

ไม่ถูกขึ้นตอนที่เหมาะสมของฝ่ายนักการเมือง
ไทย ไปจนถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับเอกสิทธิ์ทางการ
ทูตของผู้ถูกกล่าวหา

**แม้ว่าคนไทยจะเห็นพ้องต้องกันว่าอยาก
เห็นการจัดการให้ความจริงปรากฏ**

ประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินการคดีชั้น
ตอนของนักการเมือง ไม่ว่าจะทำไปเพราะ
เจตนาดีอยากช่วยเหลือผู้หญิงไทย หรือ
เพราะเหตุผลอื่นก็ตาม ก็คงจะต้องยอมรับถึงผล
กระทบต่อกรณีสืบสวนเรื่องและคดีผู้หญิง
ไทยที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากกรณีการดำเนินคดี
กล่าวหาเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเบี่ยงเบน
ประเด็นจากข้อกล่าวหาหลักไปได้ และทำให้รัฐ
ไทยในฐานะผู้ที่ต้องจัดการกับเรื่องนี้ ต้องจัด
การกับการโต้กลับในประเด็นของการดำเนิน
การอย่างมีขั้นตอน

แต่ไม่ได้หมายความว่าถ้าไม่มีการทำงานลัด
ขั้นตอนอย่างที่เห็นข่าวแล้ว การจัดการกับเรื่อง
นี้จะง่ายขึ้น การคุกคามทางเพศเป็นปรากฏ
การณ์ที่ซับซ้อน ซักด้อการจัดการ

ยากด้อการทำให้ "ความจริง" ให้เป็นที่ปรากฏ

คนในสังคมไทยเองคงจะยังสับสนว่าการกระทำ
อะไรบ้างที่จัดว่าเป็นการคุกคามทางเพศและ
การให้นิยามปรากฏการณ์นี้ก็ยังไม่ชัดเจนนัก

พฤติกรรมที่หลากหลายตั้งแต่การแสวงหรือ
กระเซ็นเหย้าหยอที่มีนัยทางเพศ การเล่าเรื่อง

ขึ้นเป็นอย่างไรกันแน่ เพราะ "หลักฐาน" ที่มี
อยู่เป็นเรื่องของ "คำพูด" หรือคำบอกเล่าของ
หญิงชายที่เป็นคู่กรณีเป็นหลัก เราจะต้องที่จะ
เชื่อใคร ความน่าเชื่อถือของคำพูดกลายเป็น
เรื่องของลักษณะหรือภาพลักษณ์ของชายหญิงที่
เกี่ยวข้อง

สิ่งที่คู่กรณีพยายามจะทำในกระบวนการคิด
สินคดีความเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศจึงเป็น
เรื่องของการพยายามจะสร้างภาพลักษณ์ของ
ตนเองให้น่าเชื่อถือ และลดความน่าเชื่อถือของ
ฝ่ายตรงข้าม โดยการหยิบยกเอาแง่มุมที่ไม่เกี่ยวข้อง
กับกรณีปัญหานั้น

ตัวอย่างที่น่าสนใจคือ กรณีแคเรนซ์ ไนัส
ผู้พิพากษาศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ซึ่งถูก
กล่าวหาเมื่อเขาถูกเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนี้
เมื่อหลายปีที่ผ่านมา โดยอดีตผู้บังคับบัญชา
ว่าเขาเคยมีการกระทำที่เข้าข่ายการคุกคามทาง
เพศกับเธอ

ในกระบวนการรับฟังข้อเท็จจริงเรื่องนี้ เป็น
เรื่องของการพยายามจะหยิบยกลักษณะหลาย
ประการของฝ่ายผู้หญิงเพื่อชี้ว่าข้อกล่าวหาไม่
น่าเชื่อถือ เช่นการที่ฝ่ายหญิงเป็นนักกฎหมายที่
มีความทะเยอทะยาน หรือมีความมั่นใจ ไม่ใช่ผู้
หญิงไร้เดียงสาจึงไม่มัน จะถูกอวาลามใน
ลักษณะที่กล่าวหา เป็นต้น

การต่อสู้ที่เน้นความน่าเชื่อถือ มากกว่าเหตุ
การณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เราต้องบอกไม่ได้ว่า "ความ

ชติการณ์ ส่งสัมพันธ์
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์